…us

…tiae

Crossensis S. J. Gratulationes

IN PRIMO
OPTATISSIMO, AVSPICATISSIMOQ;
ILLVSTRISSIMI AC REVE-
RENDISSIMI PATRIS ET DOMINI,

D. STANISLAI KISZKA,

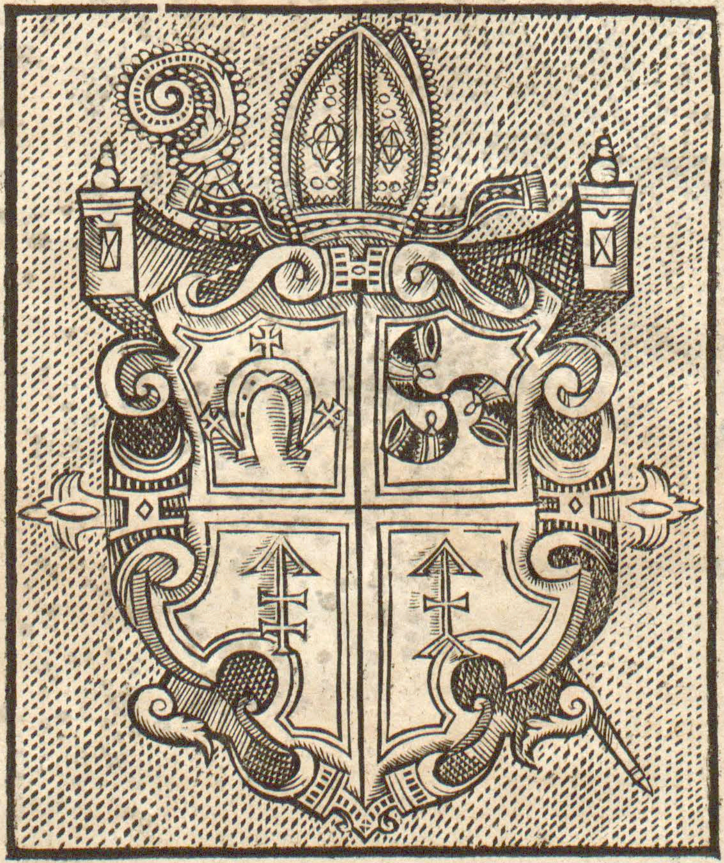
DEI GRATIA,
EPISCOPI SAMOGITIÆ,
In ſuum Epiſcopatum Aduentu;

GRATVLATIONES

A STVDIOSA IVVENTVTE
Gymnaſij Chodkievviciani, CRO-
SEN. Societatis IESV oblatæ.

ANNO D. M.DCXVIII.
VILNÆ
In Typographéo Academico.

IN STEMMA GENTILITIUM
ILLUSTRIS PRÆSULIS

Mars, & iuncta suo Pietas fert stemmata nexu,
Mars soleam, pietas robora terna Crucis.
Quid solea, atq; hic faciet Crux fœdere iuncta?
Hæc hominum pacem conferet, illa DEI.

STANISLAUS SZEMIOT

ILLUSTRISSIMO
ET REVERENDISSIMO DOMINO,
D. STANISLAO KISZKA
D. G. EPISCOPO SAMOGITIÆ.

QVAM verè quamq; sapienter dixerit Tragicus, *curas leues loqui, ingentes stupere*, in nostro hoc ipso tibi gratulandi studio, planè apertum est. Virtus enim Tua cùm Solem nobis honoris sui obtulisset, salutare quidem illum à longè, ac intueri, sed non perinde ac necessum esset verbis palàm dare permisit. Itaq; audacem & effusam dictionem pudore definiuimus: tacentē tibi ferè, & tantùm è Typo facundam obtulimus: non vt vberiore stylo tuos sacros fasces illustraret, sed tacita quadam orationis verecundia adoraret, & stuperet potius quàm loqueretur. Agnosces eam, CLARISSIME ANTISTES, & ad communē illum triumphantis in tuo honore SAMOGITIÆ plausum, tanquam vltimum cumulum aggregabis. Crescet apud te, vt speramus, & amico lectionis fauore in altiorem stylum prouehe-

 tur:

tur: & quia AVREVM, id est Sanctum & Religiosum Sæculum tecum SAMOGITIÆ inuehit, ipsa etiam humanitate & sacræ Tuæ dexteræ attactu, tanquam Mydæ sceptro, inaurabitur.

CASIMIRVS SZEMIOT.

ARGVMENTVM POEMATIS.

ANNI M.DC.XVIII. Æstas & Autumnus obuiam sibi fiũt; auspicia sua & honores prædicant: illa Noui SAMOGITIÆ CAPITANEI, hic aduentu Illustriss. PRÆSVLIS nouoq; ac florenti Religionis statu fælicitatem suam confirmat. In Insulas deinde Fortunatas proficiscuntur; vnde, Stemmaticis prius Reuerendissimi Crucibus, & Insula Præsulari inauratis, Pietate procurante AVREVM SÆCVLVM in Samogitiam inuehunt.

POEMA

POEMA.

PRonus Hyperboreâ postquã descẽdit ab arcto
Phœbus, & æstiuo squalentẽ tramite Zonã
Attonitis respexit equis; Samogitica rura
Florida detonsis Æstas peragrabat aristis,
Agnoscunt longè segetes, iuxtàq; volanti
Assurgunt, mirante solo; campiq; reclines
Submittũt culmos, & amicum Numen adorãt,
Pronaq; sidereis affigunt oscula plantis.
Illa leuis Zephyri dubio suspensa volatu
Fertur, & extremas delibat passibus herbas.
Siderei retrò comites; Procyonq; recandens
Sidus, & æstiui latrator Syrius astri,
Gaudentem comitantur heram; longèq; refusę
Vestis adulanti demulcent tegmina caudâ.
Hos inter tepidâ volucres caligine Nimbi,
Et liquidis properant inuecti curribus Imbres,
Lætaq; Temperies, & amœnâ fronte Serenũ,
Innumeriq; dies. pars sutilis induit auri
Purpureas chlamydes, croceâq; p aurea fũdũt
Membra togam. pars affuso circumflua nimbo
Intempestiuos habitus. textasq; procellis
Accingunt tunicas; expirant nubila vultu:
In pluuias oculi manant, in flumina barbæ.

Tum

Tum verò properi Menses, turmamq; coercēt
Errantem, certoq; dies examine figunt.
Arboreis primus folijs, & vere renidet
Iunius, intactam mentitus gramine vestem.
Hunc prope crinali redimitus tempora messe
Iulius, & textis flauens Augustus aristis.
Quēq; suus comēdat honos, & discolor ornat
Gratia: sed reliquos florente superuenit æuo
Iunius, huic teneræ formosus sidere lucis
Puniceum vultus fundit iubar, altaq; pingunt
Lilia ceruicem; primis florere putares
Ora rosis, viuosq; croco flauescere crines;
Præterea volucer mēbris niger aspera plausis
Brachia congeminat pennis, vinciq; dolentes
Anteuolat Zephyros. ergo cunctantis ad ora
Lætus heræ, modò stridētū vaga regna Notorū
Irrumpit; modò præcipiti mirantia carpit
Astra fuga; celeri modò turbida nubila cursu
Præteruectus ouat, subiectaq; fulmina calcat,
Cognatamq; niuē, liquidosq; supernatat imbres.
Interdum tacitis delapsus ab æthere pennis
Florentes campos, picturatamq; recursu
Signat humū, teneroq; imergit gramine plātas.
Assurgit calcatus ager, comitataq; messis
Vestit

Vestit iter, subitiq; ligant vestigia flores.
Ille VOLOVICIA nuper quas lætus ab aula
Attulerat, geminas docili vocat arte sagittas,
Impingitq; vagas Zephyris, sequiturq; volātes
Et sua præcipiti deprendit spicula cursu.
Dimissasq; manu capit, ignauasq; seuerus
Arguit, & citius volucres transmittere nimbos
Hortatur, summisq; iubet perferre procellis
Vulnera, ne noceant agris & aprica fatigent
Iugera, ne læuo contristent sidere messes.
Neu virides sternant insana tonitrua campos.
Dissiliunt illæ, bifidoq; frementia ferro
Nubila sollicitant. subitò (mirabile visu)
Cæruleæq; Hyemes, Tempestatesq;, Notiq;
Fulminaq; & pauidis fugiūt cū Nubib9 Imbres.
Insequitur iucunda dies, formosaq; Phæbe
Rorantes detergit equos, terrasq; salutat
Phœbus, & aspectis gratantur sidera campis.
Luxuriant colles, & pubescentibus herbis
Parturiens crinitur ager, nituntur in altum
Purpureæ segetes, & pulchra superbia messis
Vicinam fastidit humum, cognataq; quærit
Sidera. lætatur tantis puer aureus actis
Et reduces iā corde premit; iam voce sagittas,
Iam

Iā pharetra profert ; & mille p oscula laudat,
Ostentatq; Deæ. rapit illa, ambasq; benigno
Colligat amplexu, iunctisq; maritat in vlnis.
Fortunatæ, (inquit) VOLOVICIA dona, sagittę,
Et nimium Sanctis tu fortunate sagittis
Care puer! tu mœsta mihi detergis ab axe
Nubila, tu cœlum laxas aperisq; serenam
Conuexi faciem, fæcundaq; lumina campis
Deriuas, famulumq; iubes clarescere solem.
Et tu bisgemino nimium SAMOGITIA telo
Fortunata Ducis ! redeunt antiqua colonis
Tempora, narratiq; tuis maioribus anni,
Ingenium, moresq; solo, quàm diuite culmo
Plaustra gemūt! quāt⁹ falcis labor aspera linqt
Iugera ! fæcundus tanti stupet immemor anni
Campus, & ipsa suas nō credūt horrea messes.
O me fælicem tanto sub Præside Diuam ;
Teq; puer ! tu tanta meis inopinus in oris
Cōcipis, inq; tuas sacra gaudia trāsuehis Idus.
Hinc Anni duodena ducem te turba coronat.
Hîc mihi nec niueis pręit hispida Bruma pruinis
Autumniue decor, teneriuè licentia Veris.
Illorum regina ferar, VOLOVICIA cuius
Tempore, maiestas lætas successit in vrbes.

Sic

Sic ait : ast læti per florea rura coloni
Conueniunt, onerantq; rudi conuiuia ritu,
Responsantq; Deæ : nec lento cortice cessāt
Carmina, nec tenui vocem disperdere fago.
Exultant alij iuxtâ, florumq; sereno
Imbre rigant mensas, roseaq; aspergine ningūt
Purpureoq; diem certant perfundere nimbo.
Ast alij liquido spumantia cymbia Zytho
Euacuant, madidamq; bibunt cratere salutem.
Interea properat gelidis Autumnus ab oris
Cæruleis prouectus equis. gemmantia bigas
Fræna monēt, docilesq; vetāt errare smaragdi.
Hinc, illinc comites : & largo Copia cornu
Certaq; Temperies, opportunusq; laboris
Vsus, & æstiuis interuementia Curis
Otia, sollicitoq; Quies defuncta labore.
His medius famulis Autumnus ; at ardua lōgè
Nubila decurrit, trepidis circumuagus alis
OCTOBER, tenuiq; leuem secat æthera nisu,
Præsuleumq; tuis tandē, SAMOGITIA, campis
Affore, vocali lituo, modulatur honorem.
Obstupuit, fixitq; vago vestigia gressu
Attonitis Æstas socijs. subit ipse moranti
Autumnus, geminatq; nouæ primordia famæ.

 Non

Non soli fortuna tibi, placataq; rident
Numina ; tu patrijs inducere sedibus vnum
Dignū virum, nobis fasces proferre potestas
Præsuleos, humerisq; leues effundere vittas
Cessit, & auratâ KISZKAM redimire tiarâ.
Illa VOLOVICIIS fuerint donata triumphis
Tempora, nunc eadem diuinis Gloria cedat
Fascibus, insignemq; vehāt super æthera laudē
Præsulis, & nostri celebrent præconia Mēses.
Bisgeminis Domini tu fortunata sagittis ;
Tergemina Cruce p̄sper ego. Soleaq; coruscus
Præsulis, instantes patriæ ridebo procellas.
Tu Gothicas longè Fraudes, Odiūq;, Minasq;
Insidiasq; fugas, impacatumq; Furorem
Tutaq; compositis præcingis littora Curis.
Ast ego Tænarias Pestes, quascunq; sinistro
Nox genuit gremio, coniuratumq; maligni
Concilium Ditis nostris auertere tectis
Conor, & ad Lethes longè depellere ripas.
Iam trepidāt Erebo Furiæ ; trux Hæresis altū
Ingemit, & Stygijs artus religata catenis
Detumuit, dirumq; caput, viridesq; totondit
Frōte comas ; pridē serpentū animosa fatiscūt
Sibila, & auulsi tenuère silentia crines.

Quin

Quin etiam pingues alternis cædibus hydros
Vertice diripuit, vulsisq; inhonora cerastis
Impietas luget pariter ferale reuulsit
Agmen Auaricies, nudamq; ingloria frontem
Tænarijs fœcundat aquis, lacerisq; medetur
Anguibus. insultant victis Concordia, Virtus,
Relligio, Candor, passim per nostra vagantur
Limina : complentur Sancto penetralia cætu
Solennemq; canunt dirâ de plebe triumphum.
Procedunt cum Pace Fides, passimq; p̄ vrbes
Discurrunt, hilaresq; canunt per rura choreas.
Ipse ego Iustitiam stellantia linquere iussi
Culmina, cumq; meâ terris descendere Librâ.
Illa nigros habitus pullataq; tegmina gaudens
Exuit, & roseam per eburnea pectora vestem
Fundit, & in nodum tortis sublime capillis
Ædificat caput ; in crines glomerantur honestis
Ignibus, & croceos adstipant sidera vultus.
Nec minus Astreæ Clementia iuncta sorori
Cognatum molitur iter, similisq; videri
Gestit ; Erythræâ iam claudit iaspide pectus ;
Iam roseo diuina iubet consurgere cultu
Brachia ; iā gemmis flauoq; cacumine frōtem
Extruit, & raptis adcomit tempora stellis.

 Tum

Tum subitò celeres plantis accommodat alas
Vtraꝗ linquuntur geminæ stellata sorori
Limina, sidereamꝗ dolent rarescere turbam.
At volucres illæ nunc prætereuntia radunt
Nubila, nunc leuibus credunt vestigia ventis.
Pax auibus quacunꝗ volūt, rabiemꝗ fremētes
Deposuère Noti, debellatiꝗ recumbunt
Ad scopulos fluctus, indignantesꝗ procellæ
Compositis tacuère vadis. iunctisꝗ vicissim
Arbor amat ramis, innectunt mutua quercus
Brachia, populeo respondet populus ictu,
Et platani platanis, ornusꝗ remurmurat orno.
Accelerant Diuæ; tandēꝗ per æthera vectæ
Arua procul, properisꝗ virētia gramina carpūt
Passibus exultant valles campiꝗ supinis
Adrisère iugis. lætis SAMOGITIA gaudet
Hospitibus tellus, redituraꝗ tempora sperat,
Tempora fulgenti quondam signata metallo.
Cùm communis humus, indiscretusꝗ colono
Luxuriaret ager, cùm publica cresceret vltro
Spica, nec inscriptis staret lapis arbiter aruis,
Vndarentꝗ fauis quercus, totisꝗ sonaret
Lactea tempestas fluuijs, & vina tumerent
Amnibus, & dulces fremerent in pocula ripæ.
Cum

Cum Furor, & cæco præceps Audacia saltu
Exanguisꝗ timor, luxus, liuorꝗ secundis
Æger, adhuc nostras non irrisère ruinas.
Quin age si simili, tanto sub Præsule, cursu
Tēpora prouehimus, quid fortunata moramur
Sæcula Præsuleas latè proferre sub oras
Ocyus, antiquoꝗ dies mutare metallo?
Dixerat Autumnus; contra Titania Virgo
Diuinos Æstas monitus, vocemꝗ resoluit:
Adduxère meos iterum tua dicta labores
In studio certare pari. sedet aurea tecum
Tempora, quæ teneri quondā cunabula mūdi
Complexu souère suo, notosꝗ regenti
Saturno reuocare dies, primiꝗ iuuentam
Solis, & auratas terris inducere luces.
Quare age cæruleos mecum molire iugales
Lucentemꝗ inuade viam. stat amica Parentis
Limina Naturæ, fortunatumꝗ subire
Culmen, vbi lætis clauduntur Sæcula tectis,
Audaci penetrare gradu. sic fata quadrigas
Poscit, & ætheriam vocat ad sua munia turbā.
Hic ligat axe rotas, hic anhela voce requirit
Cornipedes, lætæ quicunꝗ per arua Dubissæ
Pascitur, & notas hinnitu perstrepit vndas.
Hic

Hic virides zonas, & gemmea cingula latè
Subligat, ingẽtesq; iubet mordere Hyacynthos
Floribus extruitur currus, iuga floribus halãt,
Floribus vndantes internectuntur habenæ.
Nec minus excitus lætas Autumnus in oras,
Nobile iungit iter. ligat immortalibus herbis
OCTOBER biiugos, tenerisq; decentia colla
Frondibus adcomit; liquidis circumfluus vuis
Temo rubet, sparsoq; procul spumantia vino
Fulcra madent, agilesq; rotæ; lætosq; iugales
Ebria fræna regunt. tum fidas Copia plantas
Associat, nudoq; leuis Vindemia passu.
Iam simul emissis prouecta iugalibus Æstas
Præcipitat: facilis geminis substernitur äer
Curribus; alterni supponunt brachia Cori,
Inuitantq; Notos & fratris amica FauonI.
Flamina. decrescit longè SAMOGITIA; vixq;
Respicit extremis abeuntia Numina syluis.
Trans Numidas campos Atlantæiq; recessũ
Culminis effuso stat Fortunata profundo
INSVLA; clementi cuius latus æthera cliuo
Possidet, & frustra circumlatrantibus vndis
Vapulat, audaciq; truces domat aggere fluctus.
Hic cum flagrantes radios, totisq; calorem
Extin-

Extinxit Capricornus aquis, damnataq; Brumę
Culmina torpenti Titan decurrit Olympo;
Soluit equos tandem: mistis exercitus Horis
Attulit. hæ demunt frenos; gemmantibus illæ
Expediunt armos phaleris, hæ lora reponunt,
Crinalesq; toros, libertatemq; iubarum
Dimittunt: aliæ gratissima pascua fessis
Ostendunt, vallesq;, & flumina nota ministrãt.
Ipse Lycaoniam Titan rediturus in Arcton
Et nostram visurus humum, vestemq; sacrũq;
Perspicuo lauat amne caput; roseoq; pudicis
Fontibus abluitur crines, colloq; fluentes
Instaurat radios, & pulchrior amnibus exit.
Quatuor hic celso distincta palatia muro
Cernuntur. summis surgentia culmina tectis
Ostendunt imbres, & nubila turribus intrant.
Prima rudi latè circumuallata metallo
Regia ferratis custodit limina claustris,
Affligitq; diem, ferrugineisq; pauentes
Sedibus expellit radios. solemq; recusat.
Liuentes Illic Horæ, ferrataq; degunt
Tempora: cæruleis circum fulgentia pendent
Scuta tholis, galeæq; iacent, & multa quiescit
Cuspis, & appensi vacuis thoracibus enses.
Nec

Nec ꝑcul extructo domꝰ altera fulgurat ære
Quam solidi Menses, & Ahenea Sæcula seruāt.
Carpit iners rubigo locum; contristat opacus
Lucida tigna chalybs, immansuetumq; ꝑ ædes
Irradiat iubar, & spectantia territat astra.
Tertia iam niueis radiant fastigia muris.
Argento tabulata nitent, argentea stridunt
Limina, fulgescit lætis Argentea turmis
Annorum series: spaciosa per atria ludunt
Mille dies, ineuntq; pari certamina passu.
Vltima sed reliquis aurata penatibus ædes
Nobilior. summum seductus in æthera vertex
Vndantes infra nimbos, nubesq; serenus
Despuit, & ventos & hiulca tonitrua subter
Audit, & in nubē semper videt æthere Phœbū.
Inferiore domo passim ꝑ aperta renident
Atria congesti lapides quibus India mater
Aut Mareotis humus. summi laquearia tecti
Vitrea crystallus gestat. stant lubrica gemmis
Limina multifidiq; gradus; dulciq; superbos
Decipiunt errore pedes, non intus agrestis
Gēma micat; docti neglectus ab arte magistri
Longè mœret onyx, exclusaq; mœret iaspis
Inuidus, admisso, liues, amethyste, smaragdo.

In medio latè redolentibus aurea campis
Iugera, nascentes herbas, florumq; iuuentam
Irriguo Titane fouent. hinc virgine nardo
Prata virent, niueis hinc pubescentia culmis
Lilia nituntur. stat cœlibis inde ligustri
Cādor, & infausto mœrens hyacynthus amictu.
Hinc consanguineus campo pudor aurea laxat
Ora rosis, croceoq; polum mentitur in astro.
Purpurei per prata Dies, Aurataq; ludunt
Tempora, tercentum rutilis in vestibus Anni.
Pars sumās scandūt platanos, auiūq; querētē
Scrutantur patriam & dilecta cubilia vastant.
Pars viridi merguntur humo, pressisq; supini
Graminibus dulces exhalant pectore somnos.
Pars hilares plaudunt choreas, pars lilia parco
Vngue metunt, violisq; comam vincire laborāt
Errantem, sparsosq; rosis frænare capillos.
Omnibus aduigilat Pietas, nec cedere quēq̄
Annorum, nostrasq; libet migrare sub oras
Ignorante Deâ. molli tum fortè rosarum
Accliuis solio, fælicis ludicra turbæ
Otia spectabat; dominam gauisa sedentem
Plebs hilarat, ludisq; diem. campumq; fatigat.
Ecce autē Autūnus, ꝑperisq; iugalibꝰ Æstas

Accelerant, ſubeuntq; ſacræ penetralia ſedis.
Agnouêre fores, & ſponte recluſa pateſcunt
Limina, laxatis illuxit regia clauſtris,
Et rutili lætum circumfulſêre penates.
Vt verò viridi Pietas videt hoſpita campo
Numina: cōſurgit. quis, ait, mea culmina vobis
Oſtendit Deus? an fauſtis Saturnia regnis
Sæcula decurrunt iterum, Superûmq; relictâ
Sede profanatas petierunt Numina terras?
Lenis an Aſtreæ Clementia iuncta ſorori
Terreſtres iam ſpontè plagas, & veſtra pererrat
Hoſpitia, humanaſq; diu ſubit exul in oras?
Dixerat: Autumnꝰ placido cui reddidit ore;
O Dea cui tanti cuſtodia credita regni
Aurea cui rutilis paret cum Menſibus Æſtas
Puniceiq; Dies, iuſſi tua limina certè
Fælicesq; domos & fortunata ſubimus
Culmina. iam pridem Superos Aſtræa penates
Liquit, & æthereis mutat Samogitica tectis
Rura, quid Empyreæ trāſmittere Diua ſorori
Auratos cunctare dies? ſub Præſule KISZKA
Aurea iam certè meditatur condere rurſus
Sæcula, mutatoſq; polis inducere ſoles.
Quare age fulgentes annos, Aurataq; quondam
Sæcla

Sæcla SAMOGITIÆ fælicibus inſere terris.
Has verò quas læta Cruces, ſoleamq; tueris
Præſuleum decus, & noſtræ ſolatis gentis,
Auxiliumq; gregis, precioſo tinge metallo
Gemmatoq; ſacram ritu contexe tiaram.
Purpureum vittas tingat iubar, aurea tingant
Aſtra cruces. quis digna ſacris inſignibus addat
Lumina? frondifluis quāuis Panchaia gemmis
Depluat, & circum precioſis grandinet Indus
Beryllis, Sereſq; procul Nabathæa frequentēt
Vellera; nulla ſatis diuinis munera ſignis
Sufficient. ſublime tuo diteſcere tantum
Stem̄a labore poteſt. ſic fatur: at illa verēdas
Miratur, voluitq; cruces, & cara propinat
Oſcula, compreſſaſq; ſuis anguſtat in vlnis.
Tum ꝑprios vocat Artifices, quibꝰ aurea curæ
Sæcula fulgentis precio ſignare metalli.
Chryſoētē, Enochrō, Lycabādorūq; Magiſtrū.
Hi nitidos faſces, fortunatiſq; coronas
Regibus, & gemmis fulgentia ſceptra laborāt.
Hi picturatas trabeas, cinctuſq; coruſcos
Sidonijs variant gemmis, bifidoſq; Tiaras
Expediunt; tunc fortè tibi Mauortia Magni,
LADISLAE, Patris ſoboles, cui Moſchica pridē

Regna

Regna vouēt populos, Enochrꝰ, pulchrūq; so-
Festinant opꝰ: & forti gestamina dextrę (dales
Et capiti crinale decus. iam clara pyropis
Sceptra micant, auro iam regia serta renidēt.
Quin etiam tibi fulmineas in casside cristas,
Summe Exercituū Litauorū CAROLE Ductor
CHODKIEVICIADE, clypeiq; decemplicis orbes
Vrgebant: Fratriq; tuo, clarissime PRÆSVL,
KISCZIADÆ, rigidoq; grauem thoraca metallo
Nectebant, ensemq; simul, galeāq; polibant.
Tūc Dea: nūc cœptos paulū differte labores
Tergeminasq; Cruces, quas cernitis (*inquit*) Eois
Fingite certatim gemmis, dociliq; tiaram
Instaurate manu. patrias vt pulcher ad aras
KISZKA micet, totusq; meo consurgat in auro.
Sic monet: approperant illi, seseq; vicissim
Hortantur: fuluum rapida fornace metallum
Liquitur, & pingues spirant preciosa camini
Nubila; Chrysolithi fumāt, grādesq; Amethysti
Leneq; diffusis manat torrentibus aurum.
Huc ternas mersēre Cruces. at protinus illæ
Feruentes circum gemmas, aurumq; biberūt.
Et nitido fulsēre sinu, liquidumq; per auras
Effudēre iubar. nec vilius infula lucet

Et

Et geminæ, subter radiantia tegmina, vittæ,
Lætæ frontis honos. gemmis operosus & ostro
Bis consurgit apex: fixis hinc, inde pyropi
Conniuent oculis circum, vigilantq; perenni
Lumine, quæ tanto variantur Parthica luxu
Cingula? quæ tantum Regū vinctura capillos
Serta nitent? tamē ista tuis Pater inclyte cedēt
Ornamenta genis. & dum vultuq;, sacraq;
Fronte vacant longē radios, lucemq; coruscam
Tutius effundunt. qualis, cum lotus honestum
Eoo sub fonte caput pallentia primūm
Lucifer astra fugat; mox depellendus & ipse
Ire verecundo Titana pudore fatetur
Ora tamen, roseasq; genas, & lucida fræna;
Dum licet, & nocti croceos ostentat amictus.
At DEA cum primūm læto gemmantia cultu
Dona videt: vocat Autumnum, ditemq; Tiarā
Porrigit, auratasq; Cruces; his Præsulis (*inquit*)
Gloria, perpetuumq; decus, memorādaq; fama
Crescat, & æternos patriæ conseruet honores.
Quod superest, nostris deducere sæcula tectis
Aurea, Præsuleas vltrò properamus in oras.
Vix hæc ediderat: celerāt, vltroq; Parētē
Auricomi cingunt Anni, lætæq; frequentant

Oscula

Oſcula, dimittiꝙ rogant; longoꝙ redire
Exilio, noſtroſꝙ petunt habitare penates.
Tū Pietas: dabitur vobis, qd poſcitis (inquit)
Præſuleam viſetis humum; ſed iuſſa Parētis
Quiſꝙ ſimul, quicunꝙ ſacras penetrauerit oras
Trāſferat. has nulli poſthac remeare ſub æ des
Attentare licet; nec ahenos ſumere mores,
Ferratoue meas habitu mutare lacernas.
Aurea vos eſtis ſoboles: vos diuitis Æui
Progenies: ego vos teneras ſub luminis auras
Eduxi: dignum nobis ſeruate decorem.
Præterea, poſtquam lætas venietis in vrbes,
Semirutas ædes paſsim, ſacraſꝙ nitore
Colluſtrate domos, nitidis altaria ſignis
Conſurgant, quæ forte ſacro ſpoliauit amictu
Hæreſis, antiquum ſumant reuocata decorem,
Et veniant, niteantꝙ ſuo cum Præſule templa.
Sic illas intrare plagas, ſic ſæcula terris
Inſtaurare decet, ſic Aurea Tempora naſci.
Sic ait, & flauos partitur ab ordine Fratres.
Stabant tercentum formaꝙ auroꝙ coruſci,
Omnes egregij vultu, viridiſꝙ iuuentæ
Flore; coloratis omnes in ſidera pennis
Ire leues, volucriꝙ relinquere nubila ſaltu.
Et

Et fælix ditare ſolùm, iuriſꝙ periti
Purpureas latè meſſes inducere campis;
Omnibus ingenui manant in terga capilli
Caſtigantꝙ humeros, & mollia pectora cædūt.
Hos Samogitiacā Pietas iubet ire ſub oram.
Haud mora feſtinant. illos Autumnus & Æſtas
Curribus inuitant geminis: pars fulcra ſupini
Obſedère tholi; pars hiſpida ſtrata proteruo
Aſcenſu vellunt; pars ſuſpendente volatu
Alternum cinxère latus; vicinaꝙ verrunt
Nubila; pars volucres frænāt, hilariꝙ tumultu
Confligunt, proniꝙ manus in verbera tendunt.
Excitat Autumnus properos: ſimul ignea loris
Vincula flagranteſꝙ iugis effundit habenas.
Turbidꝰ, æripedeſꝙ iubet celerare quadrigas.
Protinus exiluère loco, rapidoꝙ volatu
Corripuère rotas, volucriꝙ per aera ſaltu
Pleiadas anteuolant; liquidas temerarius oras
Axis, & æquorei ſecat humida regna Tyrāni.
Inde Noti, Boreæꝙ terit, Zephyriꝙ tepentis
Regna, Lycaonijꝙ rigentia clauſtra Bootæ,
Biſtoniumꝙ cacumen, Hyperboreaſꝙ pruinas.
Anteeunt ſeſe pariter, pariterꝙ ſequuntur,
Alternantꝙ fugam per aperta ſerena iugales.
Et

Et quacunque plagam geminus preteruolat axis,
Hâc alacer solidis palantia nubila pennis
Detergit Boreas, hàc formosissimus aer
Pendentes indurat aquas, nimbisque fugatis
Purpureo mitis regnat clementia cœlo.
Arrisit longè visis Samogitia fælix
Numinibus, festoque leuem dedit omine plausū.
Lætantur passim montes, passimque per agros
Et platani comites alnis, & quercubus orni
In numerum lætis exultauêre choreis.
Parte alia vallesque cauæ, collesque supini
Prosiliunt campis; & circumstantia nutant
Culmina: quin etiam toties à montibus Echo
Fælicē KISZKAM, quo Præsule tāta propinquēt
Numina, congeminat, studiosaque sylua canenti
Respondet, planique sonant, mutæque loquūtur
Conualles, repetuntque sonum discentia saxa;
Et pariter KISZKAM mōtes, freta nubila clamāt.
Vt verò lætis fulgens comitatus in oris
Constitit, & totis resplenduit Insula campis
Auratæque Cruces; fuluæque per arua cohortes
Explicuêre gradum. subitò (mirabile dictu)
Templa micant auro; nitidis altaribus aurum
Fulgurat; alludunt auro fulgentia Diuûm
Limina

Limina; suspensæ vigili flammantur in auro
Lampades; insertis circum sacra pallia gemis
Irradiant; pateræque micant; calicesque renident.
Pene Myconæis efficta coloribus ora
Cœlituum, fuluo spirant animata metallo:
Miranturque sacro vultus clarescere luxu.
Ipse Semiramio quoties insignis in ostro
Præsul honoratas, latè, procedit ad aras.
Mystarū comitāte choro; procul aurea spargit
Lumina, purpureoque vias illustrat amictu.
Illi sidereâ surgens à fronte Tiaras
Scinditur, & geminum capiti partitur honorē.
Par vertex vtrinque nitet, par vestit vtrumque
Lux apicem, pariter gemmarum clarus vterque
Cingitur excubijs. viuos innoxius ignes
Dissipat hinc habitās medio Sapphirus in auro;
Hinc viret in flamis hyacynthus; & inde superbo
Agmine dispositi micat igneus ordo pyropi.
Miratus longè tantos crebrescere cultus
Axis, & inspectis vinci polus inuidet astris.
Quin etiam spreto suspirat ab æthere mœstus
Lucifer, inque sacrum cuperet migrare tiaram.
Quid memorē tenui quæ circumtexta metallo
Pallia descendant humeris? satiata pudico

Munice

Murice Præsuleam nectunt subtegmina vestē.
Vicit acus pretiū; vicit, quos neuit, honores,
Ambitiosa colus. gemmatis nobile signis
Argentum nitida firmat vestigia virgâ;
Annulus induto digitos accendit in auro.
Linigeri circum proceres, niueusq; Senatus
Præsuleum latè cingunt latus. vndiq; largus
Dispensat radios fulgor, populusq; patresq;
Attonitis inhiant oculis, visuq; fatiscunt,
Inq; suo nimium cognoscunt Præsule Solem.
Ipsa nouo fælix subitò iuuenescere cultu
Visaq; florentem Samogitia sumere vultum.
Auro prata virent, syluæ crispantur in aurum
Festa micant auro; laxat pretiosa ruentes
Libertas fluuios, electro & lucida voluens
Flumina riparumq; moras, ponteśq; recusat.
Tūc Pater Autumn9 rutilā p āœna caterua
Rura iubet. festasq; domos, & amica vagari
Mœnia; discurrunt illæ, vulgoq; per vrbes
Permistis errant cuneis: Mednikia saltu
Hi iuga sollicitant, vbi Pontificalis habetur
Hexedra, Vorniacis quæ nobilitatur ab vndis
Et sacrâ Apostolici Primatibus Æde Senatûs.
Fontibus Aonijs hi nobilis arua Crosentæ.
Rose-

Rosenios illi, fora Iudicialia, campos.
Satlos, Ianiscosq; alij, Skvdosq; Krokosq;
Plongianosq; lares Citovianosq; recessus,
Atq; Salictopolin, Chodkieviciāq; Cretingam
Trāscēdūt, veterisq; pcul saxeta Birutę.
Quos vbi dilapsos passim Samogitia vidit,
Ite (inquit) pueri, nostros peragrate penates,
Ire coloratis æternum ludite campis.
Ipsa meas vobis vrbes, mea templa relaxo
Ruraq;, fæliceśq; domos: arcete malignam
Finibus Inuidiā, Fraudes, Morbosq;, Famēq;.
Ducite Virtutes: passim Cōcordia Paci
Iuncta per expositas figant vestigia sedes.
Cumq; Fide Pietas tuta regione vagentur.
Ite quatergeminum Solis torquete laborem.
Prima mibi procedat Hyems, nō aspera sēper
Nec nimias hirsuta niues, non frigore torpens;
Sed misto mansueta Noto; decor inde sereni
Veris, & æstiui clementior aura Fauoni
Purpureis me pingat agris; me messibus Æstas
Induat; Autumnus me dulcibus imbuat vuis.
Dixit: & optanti iurarunt Numina Diuæ.

Stephanvs Karp.

 Classis

CLASSIS EPIGRAMMATVM.

Arma ferunt vires.

HOstiles multo grassantur funere turmæ,
Et patet indomitæ plurima præda neci.
Hinc scelerata truci bacchantur crimina ferro;
Hinc Bellona nouas corripit atra faces.
Nusquã tuta quies: stat plurima mortis imago,
Præsule dum viduum cernit inesse gregẽ.
Sed nil grex metuas hostiles prouide fraudes,
Nam sub quæ fugias Præsulis arma tenes.
IOSEPHVS ZELECHOVVSKI.

Huc cursus erit.

ASpicis augustum Calx vt iaculetur honorẽ,
Cui stipat fidum Crux benefida latus?
Hæc benè lethiferi molem curuatur in arcus,
At ternæ referunt fortia tela cruces.
Prima leuis celeri liquidum secat aera cursu,
Hæ latus in mundi commeditantur iter.
Ite leues, versate solum, versate polumq;
In prædam donec cesserit ipse Deus.
ALEXANDER WOYNIATH.

Augustum munus.

SPonsa relicta suo Samogitia Præsule spõso,
Fudit ad offensos plurima vota polos.
Audijt illa polus, promissaq; certa remittens,
Impleuit mœstos spe recreante sinus.
Accipe iam missum gaudens Samogitia spõsũ;
Et venerare sacras munera magna Cruces.
Nec meliora roga, nec plura require; supremũ
Munera quam sponsæ quæ tulit ipse Deus.
CHRISTOPHORVS GOTOVVC.

Coronabit te Rosis.

EC quid turbaris trepido Samogitia vultu,
Occurras sponso quo benè compta tuo?
Aspice Præsuleæ quid alant insignia gentis,
Vt nitidæ ternus purpurat ordo Rosæ.
Sperne peregrinos, mentitaq; munera, cultus;
Nec tibi contineat serta pudica Paphos:
Qui tibi sacra Cruces gaudẽs in munera misit,
Hic dabit & dignas in tua serta Rosas.
IOANNES WISZTOLT.

Florebit in æternum.

PÆstanos inter Virtus pulcherrima saltus
Carpebat niueo pollice fortè rosas.
Mox tamen, vt vidit quàm gloria curta rosarũ
Et breuis vt tenui purpura flore nitet;
In noua scrutatrix discessit prædia florum,
Perpetuus cingat quos odor atq; color.
Præsulis i Virtus scutare roseta: Vigorem
Perdere Præsuleæ non didicêre Rosæ.

IACOBVS KOSZVC.

Numerosum munus.

Cõpositas supplex Samogitia ad æthera palmas
Effer, & æthereo vota repēde Patri.
Imminet en vidui Pastor venerandus ouilis,
Vt tibi maturam porrigat acer opem.
Visa tibi infælix, nunc tanto Præsule fælix,
Larga serenatâ gaudia fronte refer.
Aspice Præsidijs quantis te sepiat æther:
Vnica crux mundo, sed tibi terna datur.

CHRYSOSTOMVS SKORVLSKI.

Virtus vnita fortior.

HÆresis Hydra caput septeno gutture iactat,
Alcidæq; nouo prælia dura parat.
O metuenda nimis sceleratæ prælia Lernæ!
Irritat quantam perdita musca manum!
Ocyus heus pauidũ spissis caput abde tenebris,
Et pete cognatæ limina nota Stygis.
Abstulit Herculeum septenos robur hiatus;
Nonne dabunt plures robora plura neces!

GEORGIVS BORK.

Verum est testimonium eius.

LInque crucẽ; raucis clãoribꝰ vrget Hebręus,
Dum Sobolem veram scire Tonãtis auet.
At Deus vt gnatum se Numinis esse probaret,
Certus in amplexâ perstitit vsq; cruce.
Et te Pastorem, verumq; Tonantis alumnum,
Ecce probant ternæ fortia signa crucis.
Fælix cui Crucibus licet vti testibus! illis
Maiorem haud testem terra nec axis habet.

HENRICVS VON RETZEN.

Crux ſanat, Calx ferit.

HÆreſis occultis ferit impia vulnera telis,
Et miſcet ſtolido triſtia fata gregi.
Ille tamen ſanctam renuit libare medelam,
Inq; ſacrum lentam ſpargit ouile luem.
Stēmatis arma vibra Præſul: vel vulnera ſanet
Vel cadat extrema perfida turba nece.
Vulnera ſanari cupient? Cruce vulnera ſanes.
Sanari renuent vulnera? Calce feri.

LVCAS FRANCO.

Crucis Veſtigium.

INuia quos longè patrijs via diuidit oris
Quàm graue difficili calle moramur iter!
Aſper & incertus tardat veſtigia trames,
Nunc errare ſolent, nunc titubare pedes.
Attamen exēplo qui Præſulis æthera ſcādet,
Aptet honorato ſtemmatis arma pedi.
Nō poterūt errare pedes. Crux lumina præbet:
Calx ſtabilit: poterunt non titubare pedes.

NICOLAVS WISZTOLT.

Poſuit fines tuos pacem.

BEllacem Soleam miti Crux cœlica ſigno
Circuit, & ſociam ſedula iungit opem.
Iuſtitiæ illa minax conceſſa è munere ſplēdet,
Largitur ternam Diua benigna Crucem.
Hæc iras acuit, ſed comprimit illa furorem:
Territat iſta feras, recreat illa gregem.
Quis Pacē eſſe neget poſitam ſub finibus iſtis,
Cuſtodes tales qui meruêre dari?

DAVID HESSVCH.

Bonus Paſtor, bonum ouile.

EXpectatus adis promiſſum Paſtor ouile:
Te ſtringit blando Patria tota ſinu.
In tua dum fixos conuertit lumina vultus,
Gaudet Paſtoris cernere ſigna ſui.
Et bonus in miti Paſtor fers gaudia vultu,
Vndiq; dum ſanum conſpicis eſſe gregem.
Quid tibi, quid nobis meliꝰ dare ſidera poſſūt,
Cùm grex & paſtor ſic coiêre pares?

ADAMVS VVOIN.

E

Deo affine stemma.

ALter belligeri iactet sua stemmata Martis,
Ensem, vel crudam tela datura necem.
Gaudeat hic doctæ referens insignia Diuæ,
Fulmineæ referens plumea texta iubæ.
Et quicunque volet se tollat Apollinis arcu,
Vel ferat Arcadij mitia signa Dei.
De Cruce Præsul ouat; nil illo maius; alumnũ
Quem fecit proprij stemmatis ipse Deus.

ANDREAS GIECELAIC.

Optimum quemq; electio inuenit.

DVm diuinus Honor sacro redimire Tiarâ
Apparat, & dignum quærit honore virũ,
NOBILITAS alto florentem sanguine, dixit;
Maturum meritis GLORIA, dixit, herum;
Prudentẽ Musæ; VIRTVS legit æmula sãctũ.
Lis ita sollicitis orta Deabus erat.
Sed mox vnanimi coiêrunt mente Sorores,
Dum cecinit Pietas, omnia KISZKA meus.

IOSVE IVVANOVVICZ.

Vnum Ouile.

IBat ouis Stygij delusa ab imagine monstri,
Hæretico referens tabida membra malo.
Errantem Stygij cernens prope pascua cãpi,
Impleuit sanctos patria rore sinus.
Sed iam tam caras cessa deperdere guttas;
Iam cessa indignas imbre lauare genas.
Cũ Cruce Pastor adest notã portando medelã:
Apta gregi est, toti quæ fuit apta solo.

NICOLAVS MIROSLAVVSKI.

Mutus honor.

INter Præsuleas non vltima Buccina laudes,
Indoctas queritur forsitan illa Deas.
Cur decorata pio Crux & Rosa carmine crescit
Cùm celebrent laudẽ carmina nulla meã?
Sed si vera mihi placido licet ore fateri,
Hæc est ingenio causa reperta meo.
Nõ reticet mea Musa Tubã, nõ, carmine: sed (cùm
Clariùs illa sonat, dignius ista tacet.

ALEXANDER DAVGIALO.

Crux Patrona bellis.

AD sua diuerso traherent si robora motu,
Mars hinc tela ferēs, Præsul at inde Crucē.
Lignea tela licet Præsul, Mars ærea ferret,
Attamen hæc Marti verba ferenda darem.
Me crucis arma tenent; telis tu quære clientē,
Quin potes ipse Crucis Præsulis esse cliēs.

CHRISTOPHORVS GARDISCIVS.

In hoc signo vinces.

STringe crucē, cuius stimulat Victoria mētē:
A Domino didicit vincere cuncta suo.

PETRVS KARP.

Tolle Crucem tuam.

MAgna Crucē merces dabitur portātibꝰ vnā:
Quanta Crucē ternā palma ferētis erit?

SAMVEL IANCZEVVSKI.

Redeunt Saturnia secla.

CVncta suâ reditura Plato vertigine dicit;
Dum docet auctorē cuncta fouere Deū.
Nox venit vt celeri, celeri sic præterit vmbra
Vt fugit æthereo sic redit axe dies.
Aurea prima, dehinc ætas Argentea fluxit,
Ærea succesit, Ferrea quarta fuit.
Aurea nunc Præsul redeūt te Præsule secla.
O posit vates hactenus esse Plato!

IOSEPHVS PIOTROVVICZ.

Bonus Miles Christi.

HÆresis excito mouet impia castra tumultu,
Raucaq; ferali classica voce quatit.
Vidit, & audiuit Præsul, contraq; furentem
Partitur geminâ nobile stemma vice.
Diffugiunt hostes, triplici dum robore nexæ,
Personuere Tubæ, dimicuere Cruces.
O quantâ feruens Antistes dimicat arte,
Qui dū signa canit Martis, & arma vibrat!

F NICOLAVS KORFF.

Pretium pietate augetur.

CErnis vt æthterio fulgeſcit ſtemma nitore!
Vt ternæ radijs emicuêre Cruces!
Nobilius nil Præſul habes: licet obuia captet
Oſcula, nobilius nil tua dextra gerit.
Nõne vides circũ terna cruce fulguret vt calx
O vtinam ſancto calx ſocianda pedi!
Hæreſis inferno vultus armata furore
A ſoleâ nuſquam ſurgeret iſta Tuâ.

STEPHANVS CHRZASTOVVSKI.

Humilitas honorata.

QVis tam concordi iunxit duo robora nexu!
Quis ſoleâ ſocias iuſſit habere Cruces?
An quia KISZKANÆ monſtrant inſignia gentis.
Certatimq; ſacro laudis honore nitent?
An quia calcari cupiunt, humileſq; latere,
A domino morem quem didicêre ſuo?
O celebres, humileſq; nimis! magis inter ho-
Dũ nituêre, latẽt; dũ latuêre nitẽt. (norẽ

ENOCH IVVANOVVICZ.

Crux, humile ſignum.

HÆretici, mitis cur Præſulis arma timetis,
Arma quibus ſtygiæ procubuere domus?
An ſignare cruces inimica fronte timetis?
Cùm præſtare bonus vos vetet iſta pudor.
Nos certè tanti ſignamur robore ſigni;
Eſt nimius veſter forſitan ille pudor.
Quis fixiſſe cruces poſthac in fronte recuſet?
In ſoleâ figi non renuêre cruces.

GABRIEL DAVGIALO.

Iudicium Samogitiæ.

VNdiq; me cingũt hoſtes; ſed amica Timorẽ
Præſulis arma premũt, Prȩſidis arma fugãt.
Si mihi rauca ſonẽt Suecanis claſſica turmis;
Euigilant magni fortia tela Ducis.
Quod ſi forte meis Acheron deſæuiat oris,
Præſul agit ſanctas in ſua bella Cruces.
Si iaculis Volovvicz, ſi me cruce KISZKA tu-
Quo tandẽ poterã tutior eſſe modo? (etur;

CHRISTOPHORVS PREIKINT.

Modestiæ Exemplum.

QVāta tuo fulget Præsul reuerentia vultu!
Quanta potestatis gratia! quantus honor!
Tu tamē hæc humili tegis ornamēta pudore,
Et sanctā proprium contegis arte decus.
Ipsa suum discit mens ignorare nitorem,
Magnanimoq; suas sub pede calcat opes.
Nempe sibi dicit. cur non calcentur honores?
Ipsæ se calci supposuêre cruces.

ALEXANDER LITVVINOVVSKI.

Ipsemetus te noster amat

Claudianus.

PRæsuleas dū cerno cruces, dū classica cer-
Sollicitat mentē terror amorq; meā. (no,
Cerno cruces? ignis sācti me flāmat amoris.
Et dico; mentis Crux medicina meæ est.
Cerno tubas? timeo, fors, inquā, bella parā-
Sed cū nulla sonēt prelia, rurs9 amo. (tur;
Quid secura tuæ faciet Fiducia plebis
O Præsul; si te diligit ipse Timor?

PETRVS HOFFMAN.

Quasi tuba exalta vocem tuā.

LVxuries, odiumq;, Doli, densiq; Timores
Præsuleum tentant sternere cæde gregē.
Præsul at explicitis dat cælica signa cateruis,
Et diuina sacrâ porrigit arma manu. (ctę
Mox fera mōstra fugāt, socio vix fœdere iū-
Tres fulsêre Cruces, tres cecinêre Tubæ.
Quis meliùs sāctas hortetur Præsule turmas.
Qui totidē clangit signa, quot arma mouet?

VALENTINVS IOTEIKO.

VNA FIDES.

CAtholicos sęuis dū prouocat Hæresis armis
Innumeris parent impia castra Tubis.
Hæc Batauā, canit hæc Anglā, canit illa Bri-
Et diuersa sonat quolibet ore fides. (tānā,
Non sic Præsuleas hortantur cornua turmas.
Vna fides ternā consonat ecce tubâ.
Quæ tam concordi sociantur classica cornu,
Impia castra, Tubas creditis esse? Tuba est.

BARTHOLOMÆVS GRIMZA.

autor m. był Sarbiewski.

TER FELIX.

QVā benè Præsulei cœlestia bella Gradiui
Quoq; gerātur habēt, quoq; canātur habēt
Tres Kiszcæ, Mūdi. Carnis, Ditisq; cateruæ,
Tergemina victæ procubuêre Cruce.
Tres quoq; victori festo clangore triumphos,
Tergeminæ quondam concinuêre Tubæ.
Si ter bella geris, si ter post bella triumphas;
Quis te felicem ter neget esse virum?

IOSEPHVS SERAPHINOVVICZ.